

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br. 55

30.6.2016.godine

Beograd

ZAPISNIK

Sa 54. sednice Komisije za žalbe održane 30.6.2016. sa početkom u 18 sati u prostorijama Saveta za štampu

Prisutni svi članovi Komisije: Marija Kordić, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Ivan Cvejić, Petar Jeremić, Vladimir Radomirović, Nevena Krivokapić, Ivana Stjelja, Dragan Đorđević. Članovi Komisije prethodno su obavešteni da je Asocijacija medija za ovu sednicu, umesto Zlatka Čobovića, delegirala Filipa Švarma, a Lokal pres, umesto Stojana Markovića, Milevu Malešić. Njih dvoje su učestvovali u radu Komisije umesto odsutnih članova.

Ostali prisutni: Anđela Čeh i Vesna Zorić iz Udruženja građana „Egal“ i Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe Udruženja građana „Egal“ na tekst objavljen na portalu „Kruševacinfo.com“
2. Razmatranje žalbe Novosadske novinarske škole na tekst objavljen na portalu „Sandžakpress.net“
3. Razmatranje žalbe Dimitrija Vojnova na tekst objavljen u „Večernjim novostima“
4. Razmatranje žalbe Dušice Kostić na tekst objavljen u „Večernjim novostima“
5. Razmatranje žalbe Dušice Kostić na tekst objavljen u „Kuriru“
6. Razmatranje žalbe Dušice Kostić na tekst objavljen u „Srpskom telegrafu“
7. Razmatranje žalbe Zorana Ivoševića na tekstove objavljene u „Informeru“
8. Razmatranje žalbe Branka Žujovića na fotografiju objavljenu u „Kuriru“
9. Razmatranje žalbe preduzeća Sole Azur d.o.o. na tekstove objavljene u „Srpskom telegrafu“
10. Razmatranje žalbe Ivone Stojanović na tekst objavljen na portalu „Teleprompter.rs“
11. Razmatranje žalbe Ivone Stojanović na tekst objavljen u „Informeru“
12. Razmatranje žalbe Gej lezbejskog info centra na tekstove objavljene u „Srpskom telegrafu“

13. Razmatranje žalbe RTV Vranje na tekst objavljen u „Novinama Vranjskim“
14. Razmatranje žalbe Petra Jeremića na tekstove objavljene u „Informeru“
15. Razmatranje žalbe Petra Jeremića na tekstove objavljene u listu „Alo“
16. Razmatranje žalbe Petra Jeremića na tekstove objavljene u „Srpskom telegrafu“
17. Razmatranje žalbe Petra Jeremića na tekstove objavljene u „Kuriru“

1. Udruženje građana „Egal“ podnelo je žalbu zbog uvredljivog i diskriminatornog naslova teksta, kao i zbog sličnih stavova iznetih u komentarima na tekst. U toku kraće rasprave, članovi Komisije su bili jedinstveni u oceni da je apsolutno neprihvatljivo i suprotno Kodeksu nazivati LGBT osobe „nastranima“ i ocenjivati da ih treba zatvoriti u psihijatrijske ustanove i „komore“. Generalna sekretarka je obavestila članove Komisije da nije uspjela da utvrdi da li portal „Kruševac.info“ uopšte ima redakciju i urednika, dok je Petar Jeremić rekao da je, po njegovim saznanjima, reč o agregatoru, ali da je nejasno od koga su preuzeli ovu vest. Komisija je jednoglasno odlučila da su prekršene odredbe Kodeksa novinara koje se odnose na zabranu diskriminacije i govora mržnje.

2. Novosadska novinarska škola podnela je žalbu, uz saglasnost organizacije „Otvorena ruka“, zbog toga što je portal „Sandžakpress.net“ neovlašćeno preuzeo fotografiju sa sajta te organizacije i predstavio je kao fotografiju sa aktuelnog događaja. U toku rasprave, Marija Kordić je naglasila da je reč o nesumnjivom falsifikatu, odnosno da je redakcija morala da naglasi da je reč o ilustraciji, a ne o snimku sa aktuelnog događaja. Time su prekršene i odredbe Kodeksa koje se odnose na istinitost izveštavanja. Filip Švarn je takođe ocenio da, po Kodeksu, mora biti jasno naznačeno da je reč o arhivskoj fotografiji, što ovoga puta nije slučaj. Komisija je, nakon rasprave, jednoglasno odlučila da izrekne javnu opomenu zbog kršenja Kodeksa.

3. Dimitirje Vojnov je podneo žalbu zbog toga što je novinarka lažno predstavila da je odgovorio na pitanja koja mu je postavila, dok on zapravo nije hteo da odgovara na pitanja, već je poslao samo svoj opšti stav o temi o kojoj je bilo reči. U toku debate, Filip Švarn je istakao da ima ambivalentan stav. S jedne strane, novinarka nije postupila korektno, jer je praktično falsifikovala njegovu izjavu, ali da je takođe bezobrazan i način na koji je Vojnov njoj odgovorio – napisao je šta on hoće, a ne ono što ga je pitala. Vlado Mareš je rekao da je, po njegovom mišljenju, problem i Vojnov, koji osporava pravo „Novostima“ da se uopšte bave tom temom, što je potpuno neprihvatljivo. Na to je ukazala i Nevena Krivokapić, koja je rekla da podnosilac žalbe navodi da „Novosti“ nisu ni raspisale konkurs, pa ne treba ni da se bave njegovim rezultatima, iako je, kao neko ko je odlučivao o raspodeli budžetskih para bio obavezan da odgovara na pitanja novinara u vezi sa tim. Sličnog mišljenja bio je i Vladimir Radomirović, koji je smatrao da Kodeks nije prekršen. Tamara Skrozza i Petar Jeremić su rekli da je, bez obzira na sve ovo, novinarka zlonamerno „iskrivila“ ono što je rekao, odnosno morala je da naglasi da nije hteo da odgovara na konkretna pitanja. Po okončanju rasprave, Komisija je sa deset glasova „za“ i jednim „protiv“ odlučila da su „Novosti“ prekršile Kodeks, s tim da se u obrazloženju odluke naglasi i nekorektno ponašanje podnosioca žalbe.

4. Dušica Kostić podnela je tri žalbe, gotovo istovetnog sadržaja, zbog načina izveštavanja o tragediji u kojoj je njen brat počinio ubistvo i samoubistvo. U raspravi o tekstu objavljenom u „Večernjim novostima“, Marija Kordić je rekla da ne vidi ništa sporno u tekstu, sem što možda nije trebalo da se objavi puno ime brata podnosioca žalbe, ali s obzirom na to da je on,

nažalost, preminuo, ni to ne može da mu nanese štetu. Tamara Skrozza je istakla da je dobro što je Komsija dobila ove žalbe, jer su u slučajevima ovakvih tragedija uvek brojni prekršaji Kodeksa, a posedice po porodicu stradalih ili počinilaca strašne. Po njenom mišljenju, problem u sva tri teksta na koja se Dušica Kostić žalila je ulaženje u motive tragedije, pri čemu je reč isključivo o pretpostvakama zasnovanim na tvrdnjama ljudi koji su direktno pogođeni. Petar Jeremić je ocenio da su prekršene odredbe Kodeksa koje se odnose na obavezu poštovanja privatnosti i dostojanstva ljudi o kojima se piše. Vladimir Radomirović je, međutim, ukazao da je novinar imao možda dva sata da napiše tekst i da je objavio ono što je uspeo da sazna. Problem je što nije objavljeno ništa kasnije, ali to nije problem teksta o kojem Komisija odlučuje. On je dodao i da je sporan naslov, ali da u samom tekstu ne vidi nikakav prekršaj Kodeksa. Vlado Mareš i Ivan Cvejić su takođe smatrali da Kodeks nije prekršen. Oni su rekli da razumeju sestru, ali da nije ponudila ništa što bi demantovalo bilo šta što je napisano. Komisija na kraju nije uspeła da usaglasi odluku, jer je „za“ to da je Kodeks prekršen glasalo pet članova Komsije, četiri da nije, dok su dva člana bila uzdržana.

5. Iz rasprave i odlučivanja o žalbi na tekst objavljen u „Kuriru“ bila je izuzeta Marija Kordić, zaposlena u tom listu. Rasprava je bila slična onoj vođenoj o prethodnom tekstu, s tim što je Nevena Krivokapić ukazala da u ovom tekstu postoji i „druga strana“, odnosno da je data prilika ocu ubice da iznese svoje viđenje, sa čim se saglasio Ivan Cvejić. Tamara Skrozza je naglasila da je i ovde problem što se spekulise o motivima tragedije. Komisija ni u ovom slučaju nije usaglasila odluku, pošto je „za“ to da je Kodeks prekršen glasalo pet članova Komsije, „protiv“ su bila tri, dok su dva ostala „uzdržana“.

6. Odluka nije doneta ni nakon rasprave o tekstu objavljenom u „Srpskom telegrafu“, za koji je, uz sve već izneto, ocenjeno i da naslov ne odgovara sadržaju teksta, te da je, po svemu sudeći, objavljena pogrešna fotografija. U ovom slučaju, šest članova Komsije glasalo je „za“ odluku da je Kodeks prekršen, tri su bila „protiv“, a dva „uzdržana“.

7. Dr Zoran Ivošević podneo je žalbu zbog dva teksta u kojima se, kako tvrdi, iznose, netačne informacije, kao i zbog neobjavljivanja demantija. Članovi Komsije su ocenili da je sve što je izneto u žalbi osnovano, te da nema sumnje da je Kodeks prekršen. Takođe, po oceni Komsije, dodatni prekršaj je i odbijanje glavnog urednika da objavi odgovor, nakon čega je i ponovio optužbe koje su demantovane. Komisija je zato jednoglasno odlučila da je „Informer“ prekršio Kodeks novinara.

8. Branko Žujović je podneo žalbu zbog fotografije koju je „Kurir“ neovlašćeno preuzeo sa njegovog Fejsbuk profila i ispod koje je stavio neodgovarajući tekst. U međuvremenu, došlo je do dogovora podnosioca žalbe i redakcije, koja je 8. juna objavila izvinjenje u svom onlajn izdanju. Takođe, potpisan je i sporazum o vansudskom poravnanju na osnovu kojeg „Adria Media Group“ treba da uplati deset hiljada dinara kao pomoć Potpornom fondu „Dobrica Kuzmić“. Komisija je zbog toga konstatovala da je problem prevaziđen i da nema razloga da se žalba razmatra, jer je redakcija već nedvosmisleno priznala prekršaj.

9. Sole Azur d.o.o. podneo je žalbu zbog dva teksta u kojima su, po njima, iznete netačne informacije, odnosno pogrešno intepretirana izjava direktora YUTE, kao i zbog toga što odgovor koji su poslali nije objavljen na odgovarajući način. Po mišljenju Filipa Švarma, list je netačno naveo da turistička agencija obmanjuje klijente, jer je na sajtu agencije navedeno da je reč o objektu koji nije završen. Tamara Skrozza je naglasila da je i ovom slučaju praktično reč o falsifikovanju nečije izjave, jer on nije odgovarao na pitanje koje je kasnije

dodato ispred njegovog odgovora, tačnije govorio je uopšteno, a ne o konkretnoj agenciji, kako se tvrdi u tekstu. Ona je dodala i da su tvrdnje iznete u tekstu suviše ozbiljne da bi se bazirale samo na izjavi jednog putnika, kao i da je demanti proefesionalno napisan, te da nije bilo nikakvog razloga da se ne objavi tako kako je poslat. Komisija je, nakon diskusije, jednoglasno odlučila da je „Srpski telegraf“ prekršio Kodeks i izrekla javnu opomenu.

10. Ivona Stojanović je podnela dve žalbe zbog toga što je objavljena pogrešna informacija da je na odborničkoj listi u beogradskoj opštini Stari grad bila sa majkom, sestrom i bratom, kao i da je u kumovskim odnosima sa nosiocem liste. Filip Švarm je rekao da se iz odgovora urednika „Telepomptera“ čini da on bolje od podnosioca žalbe zna ko je njena majka, te da mu se čini da greška nije slučajna, već da je postojala namera da se neko defamira. Petar Jeremić je naveo da nema nikakvu dilemu da je Kodeks prekršen, ali da principijelno uvek ima ogradu kada podnosilac žalbe prethodno ne pošalje demanti redakciji. Ivan Cvejić je rekao da i kod njega u takvim slučajevima, „podnosilac žalbe ima minus“, ali da, s druge strane treba imati razumevanja i za ljude koji ne žele da šalju odgovore redakciji. Komisija je na kraju jednoglasno odlučila da je „Teleprompter.rs“ prekršio Kodeks novinara Srbije.

11. Iste stavove izneli su članovi Komisije i kad je reč o žalbi na „Informer“, s obzirom na to da je reč o tekstu gotovo identičnog sadržaja. Odluka da se izrekne javna opomena bila je takođe jednoglasna.

12. Gej lezbejski info centar podneo je žalbu na dve kolumne Bore Đorđevića, kojima se, po oceni te orgnizacije, vređaju i diskriminišu LGBT i transrodne osobe. Tamara Skrozza je ocenila da sloboda izražavanja kolumniste završava tamo gde počinje poziv na linč i govor mržnje. Ta sloboda u ovom slučaju završava kada Đorđević zagovara deportaciju LGBT osoba u zemlje u kojima bi ih streljali. Petar Jeremić je rekao da je saglasan sa ovim mišljenjem kad je reč o prvom tekstu, ali da misli da drugim tekstom nije prekršen Kodeks, bez obzira što su neki od iznetih stavova sporni. Sličan stav izneo je i Vladimir Radomirović. Komisija se odvojeno izjašnjavala o tekstovima, pa je tako odluka da je prvim tekstom („Draga ne budi peder I“) prekršen Kodeks doneta jednoglasno, dok u drugom slučaju odluka nije usaglašena. „Za“ to da je Kodeks prekršen glasalo je pet članova Komisije, pet je bilo „protiv“, a jedan „uzdržan“.

13. Direktor RTV Vranje podneo je žalbu zbog, kako je naveo, netačnih informacija u tekstu koji su objavile „Vranjske“ da je arhiva RTV delom uništena i bačena u kontejner. U raspravi je Marija Kordić rekla da će prilikom glasanja biti uzdržana, jer joj se čini da istinu saznajemo iz odgovora na žalbu, a ne iz teksta, koji deluje kao nagađanje. Ona je naglasila i da je potvrda iz arhiva u Vranju dobijena nakon podnošenja žalbe, dakle zatražena je naknadno da bi se dokazalo nešto što je napisano u tekstu. Dodala je da, međutim, i taj dopis ništa ne govori, jer ne znači da arhiva ne postoji ako nije predata Arhivu. Petar Jeremić je rekao da je upoznat sa slučajem i da je gledao prilog koji je RTV emitovala o tome, gde je pozvala novinare „Vranjskih“ da se uvere da arhiva postoji, odnosno da su navodi u tekstu netačni, te da zbog svega toga veruje da je direktor RTV u pravu. Filip Švarm je ocenio da ništa nije shvatio iz teksta, pa da teško može da proceni ko je u pravu. On je dodao da su u svim radio i televizijskim stanicama menjani formati, tako da su neke stare verzije bacane, a da li je to u međuvremenu presnimljeno ne može da zaključi. Takođe, po njegovom mišljenju, ni „Vranjske“ ničim ne dokazuju da je arhiva stvarno bačena, jer su sve izjave „čuo sam“, „rekao mi je neko“, pričaju u redakciji“. Vladimir Radomirović je naglasio da je po njemu problem u

tekstu rečnik, odnosno upotreba termina „idiotizam“, „medijski varvari“, „zločinci“, te da veruje da je time prekršen Kodeks. Suprotno tome, Vlado Mareš je mislio da u tekstu ima malo preterivanja i nekih nezgrapnosti, ali da nije reč o prekršaju Kodeksa, tim pre što postoji javni interes da se o tome piše. On je ukazao i na to da postoji sukob između dve vranjske redakcije, pa i je i zbog toga verovatno tekst malo oštiri. Sličnog stava bila je i Tamara Skrozza, koja je dodala da je njoj problem to što su dokaze, odnosno izjave očevidaca objavljene tek u odgovoru na žalbu, a u tekstu toga nema. „Sad je zaista teško odlučiti, jer se sve svodi na to kome ćemo da verujemo“, rekla je. Komisija zbog svega toga nije usaglasila odluku jer su „za“ to da je Kodeks prekršen glasala dva člana Komisije, „protiv“ je bio jedan, dok je osam članova bilo „uzdržano“.

14, 15, 16 i 17. Član Komisije za žalbe Petar Jeremić podneo je žalbe na četiri dnevna lista zbog više tekstova u vezi sa slučajem ubistva pevačice Jelene Marjanović. Jeremić nije prisustvovao raspravi i glasanju o ovim žalbama. Marija Koridć je bila izuzeta iz dela rasprave i odlučivanja o žalbi na tekstove objavljene u „Kuriru“. Tamara Skrozza, koja je zajedno sa Jeremićem u proteklom periodu radila monitoring dnevnih novina rekla je da je od aprila, kada je Jelena Marjanović ubijena, do kraja juna objavljeno na stotine tekstova i da je gotovo u svima prekršeno više tačaka Kodeksa novinara. Ona je navela da su u aprilu u šest dnevnih novina („Danas“ se ovim slučajem nije uopšte bavio, a „Politika“ vrlo sporadično), objavljena 132 teksta u kojima je zabeležno kršenje Kodeksa, u maju 57, a do 20. juna 45. U svakom tekstu je prekršeno više tačaka Kodeksa, najčešće odredbe o obavezi poštovanje pretpostavke nevinosti i zaštiti privatnosti, obavezi razlikovanja pretpostavki i nagađanja od činjenica, kao i da su za sve „informacije“ korišćeni gotovo isključivo anonimni izvori. Marija Kordić je rekla da ona misli da su svi mediji prekršili pretpostavku nevinosti, ali da drugih prekršaja Kodeksa nije bilo. Ona je naglasila da u vezi sa ovim slučajem nije ni bilo nikakvih zvaničnih informacija, pa su mediji morali da spekuliraju i nagađaju. Marija Koridć je rekla i da se vidi neka vrsta prećutne saglasnosti između dve strane, policije i medija, da se stalnim pisanjem o tom slučaju izvrši pritisak na ubicu, i da je takvo pisanje u izvesnoj meri odgovaralo i jednima i drugima. Mediji su na taj način pokazali i neku vrstu društvene odgovornosti time što su pomagali da se uhvati ubica. Na ovo su reagovali Vladimir Radomirović i Tamara Skrozza, koji su podsetili da je Kodeksom zabranjeno da novinari sarađuju sa policijom i da nema nikakve misije u tome da se za račun istražnih organa, objavljuju informacije koje oni žele da plasiraju u javnost iz nekih svojih interesa, Oni su ukazali na to da je posao novinara da informišu, a ne da vode istrage i jure ubice. Skrozza je podsetila da je „Informer“ raspisao čak i nagradu za informacije o počinocu i navela da svaki dan po jedna žena bude ubijena, pa je neshvatljivo do koje mere se mediji, i iz kojih razloga, toliko bave baš ovim slučajem. Radomirović je rekao da je poseban problem to što su se mediji bavili i maloletnom ćerkom ubijene, čiji život je trajno uništen, dok je Skrozza rekla da je verovatno najskandalozniji tekst koji je objavio „Alo“ o tome da je sin muža ubijene bio zaljubljen u nju. Filip Švarn je ocenio da pred Komisijom za žalbe nikada do sada nije bilo ovakvih tekstova i da su mediji izveštavanjem o ovom slučaju „postavili nove standarde“, tačnije da je teško utvrditi šta u Kodeksu ovim tekstovima nije prekršeno. Ivan Cvejić je rekao da je ovo najveća medijska kampanja od kampanje protiv ombudsmana, na koju se, nažalost, niko nije žalio i ocenio da je ovo najvažnija odluka koju je Komisija do sada donela. Vlado Mareš je naglasio da je, ipak, ohrabrujuće što postoji snažan otpor javnosti prema ovakvim

tekstovima. On je istakao da će ovaj slučaj biti „mera naše sramote“, tačnije da novinari nikada više, kao sada, neće smeti da obavljaju prljav posao za policiju. Komisija je u sva četiri slučaja jednoglasno zaključila da je Kodeks prekršen, s tim što je Marija Kordić u odlukama donetim protiv listova „Alo“, „Informer“ i „Srpski telegraf“ glasala samo za to da je prekršena odredba o obavezi poštovanje pretpostavke nevinosti.

Sednica je završena u 20.15 sati.

Zapisnik vodila

Gordana Novaković

Predsedavajuća

Nevena Krivokapić